

Utvärdering av den aktörsgemensamma hanteringen av tre händelser ur ett krisberedskapsperspektiv

Redovisning av regeringsuppdrag Fö2024/00366

NSO konferens

20 november 2024

Sanne Wintter, Utvärderare KC-AN-AU
sanne.wintter@msb.se

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Agenda

- Om utvärderingen
- Bedömningar och rekommendationer
- Frågestund

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

The background image shows a tugboat with a white and red hull moving through a blue sea. A long, red, segmented containment boom is deployed in a U-shape around the tugboat. The sky is overcast with grey clouds. In the distance, a low, hilly coastline is visible.

Om utvärderingen

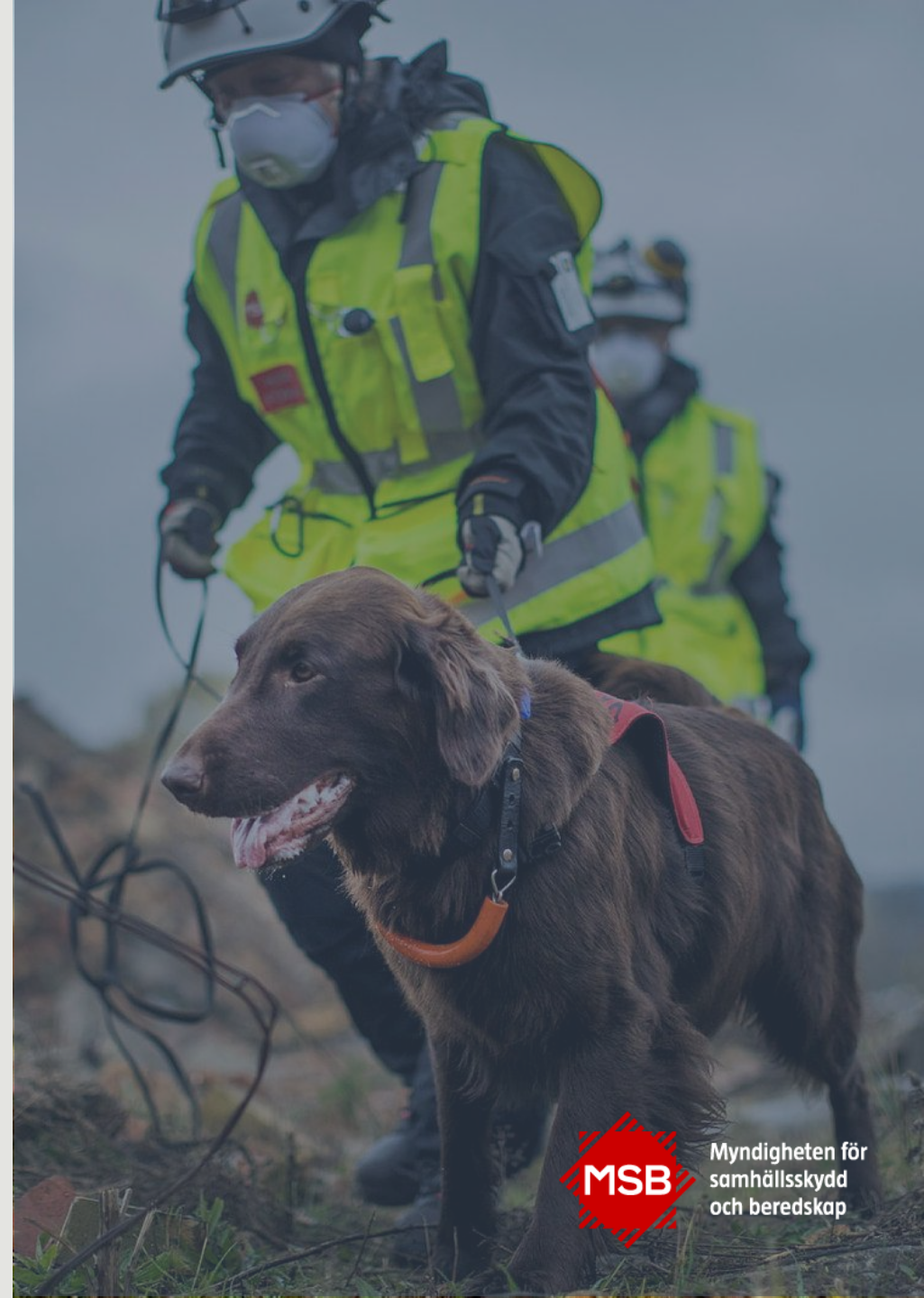

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

MSBs uppdrag från regeringen

Att ur ett krisberedskapsperspektiv utvärdera berörda förvaltningsmyndigheters, regioners och kommuners hantering av:

- Jordskredet i Stenungssund 2023
- Grundstötningen av färjan Marco Polo 2023
- Trafiksituationen på Europaväg 22 i Skåne i januari 2024

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

MSB har enligt uppdrag samverkat med berörda aktörer

- 67 representanter från 23 berörda aktörer har intervjuats i samband med utvärderingen.
- Aktörernas egna utvärderingar, kunskapssammanställningar och händelseloggar utgjort en ytterligare grund för utvärderingen.

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Utvärderingen har fokuserat tre aspekter av aktörsgemensam krishanteringsförmåga:

Roller och ansvar*

Tydlighet kring rollfördelning under händelserna.

Aktörsgemensamma kärnförmågor**

Förmåga under händelserna att ta fram och delge: samlad lägesbild, gemensam inriktning, samordna insatser & resurser, samt att samordna kommunikation till allmänheten och drabbade.

Proaktivt förhållningssätt*

Förmåga i samband med händelserna att förutse skeenden och ta initiativ för att minska negativa konsekvenser tidigt.

*I enlighet med Gemensamma grundens definition.

MSB (2018), *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar*. Publikationsnummer: MSB777 – reviderad oktober 2018. ISBN: 978-91-7383-884-9

** I enlighet med ett ramverk utvecklat av forskare på FOI.

FOI (2021), *Förmågemodell för aktörsgemensam krishantering*, FOI Memo 7571

Bedömningar och rekommendationer

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Ansvar och roller

Bedömning av förmåga

MSB bedömer att det har funnits stora skillnader mellan de tre händelserna avseende hur tydligt roller och ansvar har uppfattats.

- Vid jordskredet i Stenungssund har roller och ansvar överlag varit tydliga.
- Vid grundstötningen av Marco Polo fanns otydligheter kring oljeskadeskyddsarbetet.
- Vid trafiksituationen på E22 fanns otydligheter kring ansvars- och ledningsförhållanden.

Ansvar och roller

Otydlighet kring oljeskadeskyddsarbete

"I lagen är det tydligt att så länge oljan är i vatten så är det statlig räddningstjänst. Är den på land är det räddningsinsatser eller saneringsansvar. Men på riktigt finns det en gråzon där Kustbevakningen har svårt att komma åt det, men det är deras ansvar. Där behöver man sätta ner foten om vad som gäller. Antingen behöver Kustbevakningen skaffa sig förmågan att ta hand om det, eller så måste kommunens ansvar förtydliggöras. Det kan inte bygga på gammal praxis."

Det upplevdes oklart hur LSO skulle tolkas

"Stänger man räddningstjänsten då har man stängt sin bästa verktygslåda."

Det fanns även oklarheter kring statens ansvar att stödja i oljesaneringsarbete

"Man inte kan kräva att en liten kommun som Sölvesborg ska kunna organisera sig på ett vettigt vis. Under de trettio år som jag jobbat så lämnar man över ansvaret till den "lilla kommunen," när det finns två stora statliga myndigheter som borde ha muskler. "

Det fanns en normativ diskussion om hur lagen borde vara utformad

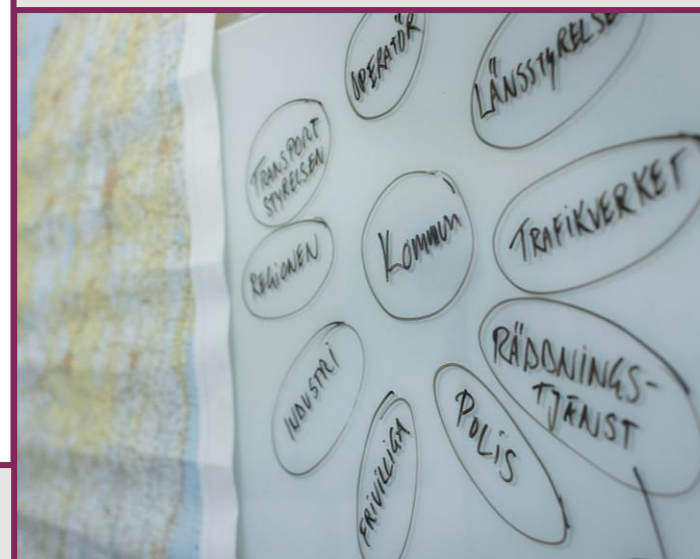

Ansvar och roller

Rekommendationer för att minska otydlighet

MSB rekommenderar att:

- Förtydliga hur ansvar och roller ska tolkas vid oljeskadeskyddsarbete.
- Fördjupa perspektivförståelsen och kunskapen.
- Stärka den regionala samverkansförmågan.

Aktörsgemensamma kärnförmågor

Bedömning av förmåga

MSB bedömer att det på strategisk nivå i samtliga händelser:

- **Inte till fullo har funnits samlad lägesbild.**
- **Har saknats tydlig gemensam inriktning.**
- **Har saknats samordning av insatser och resurser.**

Den aktörsgemensamma kommunikationen till allmänhet och drabbade överlag har fungerat väl.

Aktörsgemensamma kärnföråågor

Rekommendationer för att stärka föråågor

MSB rekommenderar att:

- **Implementera aktörsgemensamma arbetsformer.**
- **Arbeta med olika samverkansformer efter behov.**
- **Dra lärdomar från hanteringen av händelser.**

"Om jag ber dig om en lägesbild så har jag ingen aning om vad jag får tillbaka."

Respondent intervjuad i samband med Marco Polo händelsen.

Proaktivt förhållningssätt

Bedömning av förmåga

MSB bedömer att hanteringen:

- I viss utsträckning präglats av proaktivitet *innan* händelserna inträffade.
- I mycket varierande utsträckning präglats av proaktivitet *efter* att *händelserna* inträffat.

Proaktivt förhållningssätt

Rekommendationer för att stärka det proaktiva förhållningssättet

MSB rekommenderar att:

- **Stärka det proaktiva förhållningssättet genom tydligare krav på handling.**
- **Bygga proaktiva organisationer.**
- **Utveckla den förberedande planeringen.**
- **Öva aktörsgemensamma samarbetsformer.**

"Det är bra om man får samarbeta mer i fredstid så man inte behöver hitta samarbetet när det väl brinner."

Respondent intervjuad i samband med Marco Polo händelsen.

Centrala slutsatser

1. Stärk det proaktiva förhållningssättet genom tydligare krav på handling.

2. Planera och öva för gemensamma förhållnings- och arbetssätt.

3. Stärk den regionala samverkansförmågan.

| Frågor och funderingar?

MSB

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Tack!

MSB

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap